

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS LOBISTINĖS VEIKLOS ĮSTATYMO NR. VIII-1749
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – Projektas), LIETUVOS RESPUBLIKOS
TEISĖKŪROS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. XI-2220 PAPILDYMO 5-1, 5-2 IR 5-3
STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – TPĮ), LIETUVOS RESPUBLIKOS
RINKLIAVŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1725 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ
KODEKSO 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(toliau kartu – Projektai)
(TAP-18-1434; TAIS NR. 18-10236(2))**

2018-11-22 Nr. NV-3090

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projektu keičiamo Lobistinės veiklos įstatymo (toliau – LVĮ) 4 straipsnio 1 dalies 10 punkte lobistams numatoma teisė iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų gauti teisės aktų projektų kopijas ir kitą informaciją, jeigu tai neprieštaruja *Lietuvos Respublikos įstatymams*. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, kad neteiktinos informacijas asmens duomenų apsaugos kontekste apimtis taip pat reguliuojama Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB.

2. Pažeidimo bylos nagrinėjimas posėdžiuose vyktų viešai, išskyrus atvejus, kai reikalinga apsaugoti valstybės, tarnybos ar komercinę paslaptį (LVĮ 16 straipsnio 5 dalis). Manome, kad šios viešumo taisyklės išimtys, be kita ko, turėtų būti siejamos su asmens duomenimis, tame tarpe ir teise į privataus gyvenimo apsaugą. Siūlome Projektą atitinkamai papildyti, siekiant užtikrinti teisės aktais nustatytos informacijos apsaugą.

3. LVĮ lobistinę veiklą siejant tik su įtaka teisės aktų projektams, t.y., atsisakius įtakos dėl administracinių sprendimų, turėtų būti įvertintas LVĮ 11 straipsnio 1 dalies 2 punkto (kreiptis į teismą dėl sprendimų ar sandorių, priimtų ar sudarytų pažeidžiant šio įstatymo reikalavimus, nutraukimo ar pripažinimo netekusiais galios) pagrįstumas.

4. Mūsų nuomone, išlieka abejonių dėl nešališko lobistinės veiklos kontrolės mechanizmo užtikrinimo institucijose jų vadovų atžvilgiu. Pagal LVĮ 5 straipsnio 4 dalį valstybės pareigūnai, kiti valstybės tarnautojai ir kiti asmenys, kurie pagal teisės aktų nustatyta tvarka jiems

suteiktas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant ir priimant teisės aktus, privalo deklaruoti jų atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą dėl kiekvieno teisės akto projekto institucijų, kuriose šie asmenys dirba, vadovams ar jų įgaliotiems atstovams atitinkamų institucijų vadovų nustatyta tvarka. Siūlome apsvarstyti, ar šio mechanizmo kontrolei nebūtų tikslinga Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai numatyti papildomų įgaliojimų, pvz., papildant LVĮ 11 straipsnį. Jeigu esamas reguliavimas vis dėlto vertintinas kaip pakankamas, siūlytume galimą jo įgyvendinimą detalizuoti Projektų aiškinamajame rašte.

5. Sistemiškai vertinant naujai siūlomo LVĮ reguliavimo apimtį, svarstyti pereinamųjų nuostatų įtvirtinimas, pvz., dėl nepriekaištingos reputacijos, pradėtų procedūrų dėl administracinių sprendimų ir pan.

6. Atsisakant galiojančių LVĮ 8 ir 9 straipsnių dėl draudimų būti lobistinės veiklos užsakovu ir lobistinės veiklos finansavimu, siūlome Projektų aiškinamajame rašte pateikti paaiškinimus, kodėl tokio pobūdžio nuostatos laikytinos perteklinės viešojo administravimo subjektų atžvilgiu, t.y., ne tik dėl valstybės tarnautojų (žr. aiškinamojo rašto 4 punktą).

7. Atkreipiame dėmesį, kad LVĮ 5 straipsnio pavadinimas nevisiškai atitinka jo turinį, kadangi šio straipsnio 1 dalyje, reguliuojant atitinkamų asmenų pareigas, greta asmenų, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, be kita ko, išskiriamos ir valstybės ir savivaldybių institucijos, įstaigos.

8. LVĮ 4 straipsnyje siūloma numatyti, kad lobistas turi teisę iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų gauti informaciją apie *inicijuojamus* ar rengiamus teisės aktų projektus pagal asmens prašyme jį įrašyti į lobistų sąrašą nurodytas teisinio reguliavimo sritis. Atsižvelgiant į tai, kad siūlomoje formuluotėje nėra visiškai aiški takoskyra tarp inicijuojamų ir rengiamų teisės aktų projektų, be to, Teisėkūros pagrindų įstatyme yra išskiriamos teisėkūros iniciatyvos, todėl, siekiant reguliavimo suderinamumo, siūlytina įvertinti, ar netikslinga atitinkama apimtimi koreguoti aptariamo reguliavimo.

9. Siekiant išbraukti iš lobistų sąrašo ar lobistinę veiklą atnaujinti, reikėtų įsitikinti dėl LVĮ 9 straipsnio 1 dalies 3 punkto pažeidimo buvimo/nebuvimo (lobisto juridinio asmens vardu lobistinę veiklą vykdo juridinio asmens dalyvis, valdymo organo narys ar darbuotojas, neturintis teisės būti lobistu pagal šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalies reikalavimus). LVĮ 8 straipsnio 1 dalies 3 punkte atsisakoma pareigos nurodyti juridinio asmens dalyvius, valdymo organų narius ar darbuotojus, kurie vykdys lobistinę veiklą, todėl vertintina, ar bus pakankamos prielaidos ir mechanizmai reikalingai informacijai gauti. Prireikus siūlome šia apimtimi papildyti Projektų aiškinamąjį raštą.

10. LVĮ 4 straipsnio 1 dalyje dėstomos lobistų teisės, todėl, mūsų nuomone, tai nuosekliai turėtų būti nurodyta ir LVĮ 5 straipsnio 1 dalyje (vietoj „teisėtus veiksmus“).

11. Siūlome LVĮ 4 straipsnio 2 dalies 5 punkte (kartu žr. 9 straipsnio 1 dalies 3 punktą) atsisakyti nuorodos „reikalavimus“, kadangi jie taip konkrečiai nėra įvardinti minimoje nuostatoje (LVĮ 3 straipsnyje).

12. Vertinant LVĮ 4 straipsnio 1 dalies 10 punkto nuostatą, pažymime, kad turėtų būti nurodyti minimų terminų atskaitos taškai (pvz., „ne vėliau kaip per tris darbo dienas“).

13. Mūsų nuomone, LVĮ 5 straipsnio 4 dalyje, dėstant asmenų sąrašas (pvz., minint „kiti valstybės tarnautojai“) turėtų būti nurodyta, kaip suprantama kategorija „kiti“, t.y., siejant su šio straipsnio 3 dalies reguliavimu. Analogiška apimtimi peržiūrėtinos LVĮ 11 straipsnio 3 ir 6 dalys.

14. LVĮ 4 straipsnio 2 dalies 1 punkte lobistams numatyta pareiga prisistatyti asmeniui, kuriam siekiama daryti įtaką. Sistemiskai vertinant šį reguliavimą ir LVĮ 5 straipsnio 5 dalies 3 punktą, keltinas klausimas, ar galima tokia situacija, kai lobistų tapatybė nebūtų žinoma. Be to, aptariamoje nuostatoje nuoroda „tam tikrų lobistų“ turėtų būti sukonkretinta. Analogiška apimtimi siūlytume įvertinti ir LVĮ 10 straipsnio 2 dalies 6 punktą – dėl asmenų, kuriems siekiama daryti įtaką, tapatybės, taip pat sukonkretinant, kaip turėtų būti suprantama „asmenų grupė“.

15. LVĮ 7 straipsnio 6 punkte nurodoma, kad lobistine veikla nelaikoma nuomonė dėl teisėkūros, išskyrus atvejus, kai sistemiskai ir nuolat rengiami teisės aktų projektai, inicijuojamas šių projektų svarstymas. Šioje nuostatoje siūlome patikslinti vertinamojo pobūdžio formuluotę „sistemiskai ir nuolat“. Kartu siūlome įvertinti šios nuostatos ir LVĮ 7 straipsnio 5 punkte garantuojamų teisių, kurių realizavimas nelaikytinas lobistine veikla, santykį, t.y., ar aptariama nuostata nesudarys prielaidų teigti dėl teisių, pvz., peticijos, ribojimo.

16. Asmenų veikla, kai jie dalyvauja viešuose susitikimuose, posėdžiuose, pasitarimuose, kituose viešuose renginiuose ir (ar) renginiuose, kurie viešai transliuojami, pagal LVĮ 7 straipsnio 8 punktą nebūtų laikoma lobistine veikla. Šios nuostatos kontekste vertintina, ar tokia išlyga būtų pagrįsta ir lobistų atžvilgiu.

17. LVĮ 8 straipsnio 1 dalies 3 punkte siūloma išskirti, kad prašyme nurodomos teisinio reguliavimo sritis (sritis), kurioje (kuriose) asmuo siekia daryti įtaką teisėkūrai. Teisinio reguliavimo srities samprata nėra nusistovėjusi, todėl, siūlome apsvarstyti, ar nebūtų tikslinga teisės į informaciją realizavimo sieti su ministrams priskirtomis valdymo sritimis.

18. Vertindami LVĮ 10 straipsnio 2 dalies 1 punkte išskiriamą kategoriją „juridinio asmens atstovas“, atkreipiame dėmesį, kad prieš tai tekste reguliavimas siejamas su juridinio asmens dalyviais, valdymo organų nariais ar darbuotojais, kurie vykdys lobistinę veiklą (žr. LVĮ 9 straipsnio 1 dalies 3 punktą).

19. Lobistinės veiklos nutraukimo kaip atskiros kategorijos atsisakoma LVĮ 9 straipsnyje, todėl nuosekliai tikslintina LVĮ 12 straipsnio 2 dalis.

20. Siūlome LVĮ atsisakyti nuorodų, nekuriančių pridėtinės vertės, pvz., LVĮ 4 straipsnio 1 dalies 2 punkte „teisės aktų nustatyta tvarka“, arba jas sukongretinti.

Dėl TPI:

21. Mūsų nuomone, TPI 5¹ straipsnio 3 dalyje nuoroda „jį išnagrinėja“ perteklinė, nes iš esmės teisinės pasekmės siejamos su sprendimo priėmimu, o ne nagrinėjimo procesu. Šioje nuostatoje taip pat siūlome patikslinti, kokiam tikslui būtų reikalinga papildoma informacija ar dokumentai, t.y., akcentuojant, kad papildymai būtini sprendimui priimti.

22. TPI 5¹ straipsnio 4 dalyje siūlome nustatyti, kad Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, kai atsisako įrašyti asmenį į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą, pateikia asmeniui *motyvuotą* atsakymą.

23. TPI 5¹ straipsnio 5 dalies 10 punkte siūlome patikslinti minimų terminų atskaitos taškus. Šio straipsnio 8 dalyje atsisakytina nuorodos „pakartotinai“, nes iš esmės pakartotinio sąrašo sudarymas nėra reguliuojamas.

24. TPI 4 straipsnio 2 dalyje, įvertinus reguliavimo turinį, neturėtų būti išskirti institucijų vadovai.

25. Projektų teikime pažymima, kad Teisėkūros pagrindų įstatymo pakeitimais, siekiant išviešinti asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, veiklą, siūloma sudaryti galimybę įrašyti į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą (taip vadinamą skaidrumo sąrašą) ir asmenims, kuriems netaikomas Lobistinės veiklos įstatymas. Kartu nurodoma, kad dėl šių pakeitimų reikės papildyti Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymą ir numatyti Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įgaliojimus prižiūrėti, kaip įgyvendinamos naujos siūlomos Teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatos. Šiuo metu Lietuvos Respublikos Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas rengia Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo pakeitimus, todėl, siekiant nedubliuoti šio įstatymo pakeitimų, kartu su Projektais Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo pakeitimai neteikiami. Atsižvelgiant į tai ir siekiant užtikrinti sklandų teisėkūros procesą Seime, siūlome atitinkama informacija papildyti Projektų aiškinamojo rašto 8 punktą.

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Eglė Gasiūnaitė